

Stortingets Justiskomit 
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 12. oktober 2016

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2016-2017: Statsbudsjettet.

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelias visjon er: Drivkraft for kunnskapssamfunnet. Abelia har mer enn 1.800 medlemsbedrifter med cirka 47.000 årsverk. Abelia viser til anmodning om høring til komiteen sendt 06. oktober 2016, og vedlegger her v rt skriftlige innspill. For en digital versjon av dette høringsbrevet: <https://www.abelia.no/SB2017Justis>

Hovedoppgave: Flere arbeidsplasser i næringslivet

Norge har den største offentlig sektor i OECD. Hver tredje sysselsatte jobber i offentlig sektor, og NRK viser til at 76,1 prosent av de jobbene som er skapt i denne stortingsperioden er i offentlig sektor¹. I tillegg har Norge over mange år hatt kraftig utgiftsøkning på statsbudsjettene.

Dette er ikke bærekraftig over tid og Abelia har derfor valgt å gi innspill på hvordan veksten i offentlig sektor kan reduseres og hvordan vi kan omstille oss gjennom digitalisering, og et bedre samspill mellom offentlig og privat sektor.

I tillegg må det legges til rette for utvikling av nye virksomheter og næringer med eksportpotensial. Abelia mener regjeringens satsing på kunnskap og vekstfremmende skatteendringer er en god begynnelse.

For å sikre bærekraftige budsjetter ber Abelia Stortinget prioritere:

- At det stilles krav om at finansieringen og innrettingen av eID-komponenten i Nasjonal ID-kort skal gjennomføres på en måte som unngår skjeve konkurransevilkår mellom offentlige og private løsninger.
- En økning i avbyr kratiseringskuttet fra 0,7 prosent til 1,5 prosent. Utgiftsomr der som fremmer næringsutvikling og FoU direkte må skjermes.

Grensegangen mellom offentlig og private virksomheter.

Norge skal bevege seg fra ressursøkonomi til kunnskapsøkonomi. Veksten i verdiskaping og nye arbeidsplasser vil skje i nye, kunnskapsbaserte næringer. Hvordan staten utøver sine ulike roller og anskaffer produkter og tjenester har stor betydning for utløsningen av det store potensialet for verdiskaping.

Når markedet utvikler løsninger, tjenester og produkter for det offentlige har aktørene et marked i andre potensielle kunder, ikke minst internasjonalt. Når staten utvikler løsningene selv, er det ikke for å selge til andre. Derfor er en IKT-utvikler og en forsker i det private

¹ NRKs utregning på bakgrunn av tall fra SSBs nasjonalregnskap. Lest 4. oktober. <https://www.nrk.no/norge/her-er-jobb-tallene-som-ryster-erna-1.13124102>

viktigere for Norsk verdiskaping enn om de gjør samme jobb i det offentlige. I den omstillingen vi står i må staten være medspiller, og ikke motspiller, til markedet.

En viktig og underkommunisert årsak til veksten i offentlig sektor er at staten i stort omfang tiltar seg oppgaver hvor det eksisterer et velfungerende marked og sterke etablerte fagmiljøer utenfor staten. I en undersøkelse gjennomført av Abelia svarer 6 av 10 bedrifter at de mener staten opptre i konkurranse med private aktører. I seg selv er ikke det nødvendigvis feil, men dersom den konkurransen skjer på ulike vilkår er det til skade for verdiskapingen.

Nasjonal ID og eID

Regjeringen besluttet i mai i år at politiet også skal utstede elektronisk ID når det nasjonale ID-kortet kommer. Abelia ønsker en sterk konkurranse. Det skjerper aktørene, bidrar til bedre produkter og mer innovative tjenester. Innen eID er det over en årrekke etablert et sunt marked med en rekke aktører som leverer sine løsninger. Måten finansieringen av eID nå er tenkt gjennomført i Justisdepartementet risikerer de å spenne bena under disse bedriftenes eksistensgrunnlag, og Norge mister viktig verdiskaping med eksportpotensial. Dette har ikke Norge, i den situasjonen vi er i som land, råd til å miste.

For å sikre fortsatt verdiskapende arbeidsplasser i sektoren ber Abelia Stortinget om å prioritere:

- At det stilles krav om at finansieringen av eID-komponenten i Nasjonal ID-kort skal gjennomføres på en måte som unngår skjeve konkurransevilkår mellom offentlige og private løsninger.

Behov for en nasjonal kompetanseheving og forskning innen justissektoren

I løpet av året er det kommet flere omfattende utredninger som berører justissektoren for eksempel NOU 2015:13 "Digital Sårbarhet – sikkert samfunn" og Datakrimstrategien. En av de gjennomgående utfordringene i begge disse dokumentene er mangel på IKT-kompetanse.

Abelia er klar over at behovet for flere studieplasser hører inn under KUFs ansvarsområde, men ønsker allikevel å påpeke hvordan mangelen på IKT-kompetanse etter Abelias mening svekker justissektoren, den almene tilliten til vårt rettssamfunn og gjør oss til en mer sårbar nasjon. I Datakrimstrategien blir det vist til behovet for en nasjonal kompetanseheving og ytterligere forskning:

- *Politiet trenger bedre basiskompetanse og spesialkompetanse innen digitalt politiarbeid. I tillegg er det behov for etterutdanning av påtalemyndigheten. På kort sikt har politiet et stort kunnskapsgap. Dette behovet bør dekkes både ved etterutdanning og ved å ansette sivil, teknisk kompetanse. Det er viktig at sivilt personell gis nødvendig politifaglig og juridisk kompetanse som kan gi grunnlag for politimyndighet.*
- *Justis-, sikkerhets- og beredskapssektoren bør i større grad sette langsiktige mål, forebygge hendelser og være godt forberedt til å ta i bruk nye metoder og teknikker etter hvert som de utvikles. Her trengs det en større nasjonal forskningsinnsats som forener både offentlig og*

privat tverrfaglig forskning. Forskningen må ha praktisk nytteverdi for politiet og andre sikkerhetsaktører. ²

Abelia støtter disse behovene og ønsker å understreke at det her etter vår mening ikke handler om politifaglig kompetanse, men primært om teknologisk kompetanse og i særlig grad forskning på IKT sikkerhet.

Økt fare for sårbarhet.

Lysneutvalgets rapport påpeker også et stort behov for kompetanse dersom vi i et av verdens mest digitaliserte land skal kunne ivareta vår sikkerhet og ikke gjøre oss unødvendig sårbare. Norge trenger et krafttak for datasikkerhet. Det er interessant å merke seg at blant de 9 viktigste anbefalingene utvalget kommer med er det i så godt som *alle* tiltakene et direkte eller indirekte uttalt behov for økt ikt kompetanse og da særlig ikt sikkerhetskompetanse. Det innebærer altså at en rekke av utvalgets tiltak ikke lar seg gjennomføre før Norge får økt tilgang på ikt-kompetanse.

Det er fortsatt slik at det er et fåtall av de bedriftene som har vært utsatt for datakriminalitet som anmelder hendelsene - 9% ifølge Mørketallsundersøkelsen 2016.³ I dag er det kun KRIPOS, PST, Oslo og Bergen politikamre som har kompetanse til å etterforske datakriminalitet. I Mørketallsundersøkelsen fra 2014 svarte de spurte at de ikke anmeldte fordi de ikke trodde det ville være mulig å finne gjerningsmannen eller fordi de trodde politiet ikke hadde kompetanse til å etterforske. Slike holdninger er et problem for tilliten til den almene rettsoppfatningen i vårt land.

Budsjettet adresserer flere steder satsninger på IKT-sikkerhet, og i *programkategori 06.40 Politi og påtalemyndighet* ligger det inne en budsjettmessig prioritering på å øke bevilgningen med 40 millioner til IKT –sikkerhet, som kommer i tillegg til videreføring av 100 millioner til IKT-tiltak for 2016. Abelia er fornøyd med at dette prioriteres, men savner en overordnet fokus og koordinering for dette viktige forebyggingsarbeidet.

I budsjettet refererer departementet til egen FoU-strategi for samfunnssikkerhet og beredskap for perioden 2015–2019, og trekker frem bevilgninger til EU- forskning og de store rammeprogrammene SAMRISK og IKTPLUSS i Norges forskningsråd som måter å oppfylle langtidsplanen for forskning og utdanning, på. Abelia støtter de skisserte bevilgningene, men savner et større satsning på dette, og forventer resultat i det arbeidet departementet skisserer vedrørende den *utvidede dialogen med FoU- miljøer og underliggende virksomheter for å styrke det faglige samfunnssikkerhetsarbeidet.* (Programkategori 06.50, kapittel Samfunnssikkerhets- og beredskapskjeden, underkapittel 4.1.1, side 152)

På bakgrunn av informasjonen i avsnittene over mener Abelia det er grunn til å stille følgende spørsmål: Statistikk viser at vinningskriminaliteten har gått ned.⁴ Betyr det i realiteten en reduksjon i omfanget av kriminalitet eller eksisterer kriminaliteten steder politiet ikke ser den?

² https://www.regjeringen.no/contentassets/4d2ba37bf2ae4cc9ac39afdf20a2f41b/datakrimstrategi_2015.pdf s. 18.

³ http://www.nsr-org.no/getfile.php/Bilder/M%C3%B8rketallsunders%C3%B8kelsen/morketallsundersokelsen_2016.pdf

⁴ <https://www.ssb.no/lovbrudda>

IKT-kompetanse må prioriteres.

Abelia mener en mangel på IKT- kompetanse svekker justissektoren slik Datakrimstrategien og Lysneutvalget påpeker, svekker den almene tilliten til vårt rettssamfunn slik Mørketallsundersøkelsen viser og gjør oss til en mer sårbar nasjon slik en hovedkonklusjonene til Lysneutvalget påpeker.

Budsjettet presenterer både en strategi og en stortingsmelding som kan bidra til å løfte IKT-kompetanse som en viktig prioritering, som Abelia vil følge tett;

- *For å sikre en langsiktig oppbygging av IKT- sikkerhetskompetanse vil Regjeringen vurdere utarbeidelsen av en nasjonal IKT-kompetansestrategi.*
- *Regjeringen vil høsten 2016 fremme en samfunnssikkerhetsmelding. Meldingen vil redegjøre for Regjeringens retning for å styrke IKT-sikkerheten på sikt, innenfor forebygging, evne til avdekking og håndtering av digitale angrep, kompetanseheving og styrking av IKT-sikkerheten i IKT-infrastrukturen. (Programkategori 06.50, kapittel 4.2 Redusere sårbarhet i samfunnet, underkapittel 4.2.4, side 157)*

Til dette arbeidet kan Abelia allerede gi innspill. Vi har sammen med arbeidstakerorganisasjonene NITO og Tekna, og IT-bransjens interesseorganisasjon IKT-Norge samlet seg om felles krav til statsbudsjettet for 2017. Sammen fremmer vi fire krav som må på plass for å styrke nasjonens generelle IKT-kompetanse for fremtiden

For å øke den digitale kompetanse i samfunnet foreslår vi:

- At koding/programmering må bli obligatorisk i skolen, og innføres fortløpende fra førsteklasse.

For å øke antallet IKT-utdannede foreslår vi:

- Flere studieplasser innen IKT (1000).
- At finansieringskategoriene for teknologi og IKT-fagene løftes (fra dagens E til D med mål om ytterligere løft på sikt).

For å forberede oss på det framtidige kompetansebehovet foreslår vi:

- At Stortinget ber regjeringen lage en kartlegging av arbeidskraftbehov og en strategi for å heve kompetansen blant arbeidstakerne og i utdanningssystemet til det nivået som trengs i det digitale samfunnet.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker komiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Christine Korme
Direktør for digitalisering og fornying

Kjetil Thorvik Brun
Fagsjef IKT og digitale næringer